

Vyvěšeno dne: 30. 7. 2026

Svěšeno dne: 13. 8. 2026

Jarmila Kožnarová

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Ing. Filipa Dienstbiera a Mgr. Ing. Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **Mgr. Jakub Zdeněk**, bytem K háječku 3288/20, Praha, zast. Mgr. Petrou Naskosovou, advokátkou se sídlem Eliášova 467/28, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 1. 2026, č. j. 18 A 140/2025-21,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 1. 2026, č. j. 18 A 140/2025-21, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

1. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví uvedeného usnesení, kterým Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) odmítl žalobu na ochranu před nezákonným zásahem spočívajícím v tom, že dne 30. 10. 2025 policista bez zákonného důvodu lustroval – zjišťoval osobní údaje žalobce, který se jako advokátní koncipient a zmocněnec poškozené dostavil na policejní služebnu ve Volyni za účelem nahlížení do spisu.

2. Rozhodnutí městského soudu

[2] Městský soud si vyžádal informace o spisu, do kterého stěžovatel nahlížel. Zjistil, že jde o trestní věc (sp. zn. KRPC-117935/TČ-2025-020717), ve které Policie ČR, Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje, územní odbor Strakonice, obvodní oddělení Volyně, dne 6. 10. 2025 zahájila úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a to pro trestný čin výtržnictví, kterého se dopustil neznámý pachatel tím, že fyzicky napadl poškozenou osobu, kterou na základě plné moci zastupuje advokátka Mgr. Petra Naskosová; ta udělila substituční plnou moc stěžovateli jakožto advokátnímu koncipientovi k nahlížení do spisu. K nahlížení do spisu došlo dne 30. 10. 2025 na služebně obvodního oddělení policie ve Volyni. Ovšem před samotným nahlížením měl službu konající policista, jemuž nestačila stěžovatelem předložená plná moc a průkaz

advokátního koncipienta, zjišťovat adresu trvalého bydliště stěžovatele a lustrovat jeho osobu v informačních systémech. Tím mělo být zasaženo do práva na ochranu soukromí stěžovatele, kterému městský soud neposkytl soudní ochranu. Upozornil, že správní soudy se nemohou zabývat vším a zákonnost žalobou napadeného postupu nelze přezkoumávat na základě tzv. zásahové žaloby, neboť policista v daném případě vystupoval jako orgán činný v trestním řízení. Vlastní úkon nahlížení spolu se vším, co k němu patří, včetně ověření totožnosti nahlízející osoby, nelze podle názoru městského soudu „odštěpit“ od trestní povahy věci; viz rozsudek NSS ze dne 21. 7. 2016, č. j. 10 As 11/2016-153, z něhož městský soud mj. ocitoval: „*Kontrola správních soudů nad úkony policie, které by bylo možno označit za nezákonný zásah dle § 82 s. ř. s., končí tam, kde začíná působnost státního zastupitelství.*“

[3] Vzhledem k tomu, že žalobou napadený postup policisty spadá do trestního řízení, a tedy je pod kontrolou orgánů činných v trestním řízení na základě stížnosti či dozorové pravomoci státního zástupce (srov. § 174 trestního řádu), u něhož je možné využít i dohledu bezprostředně vyššího státního zastupitelství (srov. k tomu usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. II. ÚS 2166/14), uzavřel městský soud celou věc tak, že s odkazem na § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu odmítl.

3. Kasační stížnost, vyjádření žalovaného a replika

[4] V kasační stížnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení městskému soudu.

[5] Stěžovatel rekapituloval předchozí průběh věci, přičemž zdůraznil, že nezákonný zásah spatřuje právě ve zjišťování osobních údajů, kdy policista jeho osobu bez jakéhokoli upozornění a zákonného důvodu vyhledával v informačních systémech; tím zasáhl do stěžovatelova základního práva na ochranu soukromí. Soudní ochranu mu však městský soud neposkytl a podanou žalobu odmítl pro nedostatek pravomoci, s čímž stěžovatel nesouhlasil. Uvedl, že se městský soud dostatečně nezabýval podstatou věci, v níž se jedná o nezákonnou lustraci stěžovatele, která není rozhodnutím v rámci trestního řízení ani úkonem souvisejícím s trestním řízením. Stěžovatel zdůraznil, že nebyl účastníkem ani jinou osobou vystupující v trestním řízení; byl pouze zmocněn k úkonu nahlížení do spisu, a pokud by policejní orgán odmítl stěžovateli jako zmocněnci poškozené přístup do spisu, jednalo by se o postup v rámci trestního řízení. V tomto případě jde o jinou situaci, na kterou městským soudem odkazovaná judikatura nedopadá.

[6] Podle stěžovatele je v tomto případě přílehavý rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2017, č. j. 8 As 224/2016-49, č. 3550/2017 Sb. NSS, podle něhož nelze odmítnout soudní ochranu před policejními zásahy vůči obhájci zjevně přesahujícími půdorys trestního procesu – např. použití hmatů a chvatů vůči obhájci či zajištění osoby obhájce. Podřadit tyto postupy policie pod nezákonnost přípravného řízení nelze, neboť nemají již s přípravným řízením (vyšetřováním obviněného) nic společného. Podobně ani lustrace stěžovatele neměla žádnou spojitost s trestním řízením, ve kterém byl stěžovatel jako advokátní koncipient v substituci nahlízet do spisu. Naopak jde o postup přesahující půdorys trestního procesu, k němuž neměl policista žádný právní důvod. Koncipient se při výkonu právní praxe prokazuje průkazem vydaným Českou advokátní komorou a policista měl možnost ověřit si ho v seznamu advokátů a koncipientů. Tvzení policisty, že si chtěl ověřit, s kým jedná, je dle stěžovatele toliko účelovým tvrzením, kterým se snažil ospravedlnit nezákonnou lustraci.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí. Ztotožnil se s argumentací městského soudu, dle kterého nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. nemůže být úkon

pokračování

policejního orgánu při výkonu působnosti orgánu činného v trestním řízení – a právě takovým úkonem je nahlížení do spisu podle § 65 trestního řádu. Tím, že stěžovatel přijal zmocnění činit určité právní úkony za poškozenou, se stal osobou vystupující v trestním řízení. Neměl-li by stěžovatel toto zmocnění, nebylo by mu vůbec umožněno do spisu nahlížet. Pokud orgán činný v trestním řízení může odmítnout přístup do trestního spisu, musí existovat i procedura k získání informací, na jejichž základě takto rozhoduje; tzn., že musí mít možnost činit kroky, např. právě ověřovat totožnost osoby žádající o přístup do spisu, o jejichž legitimitě pak případně musí rozhodovat státní zástupce, tedy orgán, který by rozhodoval, zda bylo oprávněné přístup do trestního spisu odepřít. Přípuštění kasační argumentace by vedlo k tomu, že by se rozdělil proces a jeho výsledek. Nelze navíc opomíjet, že daná procedura má i formální stránku – a sice zadání údajů do systémů policie, bez nichž není možné vyhotovit záznam o nahlédnutí do trestního spisu. Podle žalovaného policejní orgán po celou dobu jednal jako orgán činný v trestním řízení, což je jiná situace, než kterou posuzoval Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 8 As 224/2016-49 – zde policie přistoupila k výzvě a poté k použití donucovacích prostředků dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o policii“), proto již nekonala jako orgán činný v trestním řízení a mohly zde být využity prostředky ochrany před nezákonným zásahem ve správním soudnictví.

[8] V replice stěžovatel zopakoval, že lustrace jeho osoby se odehrála mimo rámec trestního řízení a nezávisle na realizaci práv poškozené. Tvrzení žalovaného, že policejní orgán prováděl kroky ke zjištění, zda má stěžovatel právo na přístup do spisu, považoval stěžovatel za účelové – údaje získávané policistou, konkrétně kontrola adresy bydliště koncipienta, nebyly potřebné; ostatně v žádném z vyhotovených záznamů o nahlížení, jenž se nachází ve spise, není uvedena adresa bydliště stěžovatele. Ten znovu připomněl, že se nejednalo o postup policejního orgánu v trestním řízení, nýbrž nezákonnou lustraci zjevně přesahující půdorys trestního procesu.

4. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud (NSS) nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení městského soudu, je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí městského soudu vzešlo, a je řádně zastoupen advokátkou. Poté NSS přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti, a dospěl k následujícímu závěru.

[10] Kasační stížnost je důvodná.

[11] Podstatou věci je posouzení zákonnosti napadeného usnesení, jímž městský soud odmítl podanou žalobu s odůvodněním, že nejde o věc spadající do pravomoci správních soudů, ale o postup policejního orgánu v trestním řízení. To stěžovatel rozporuje. V kasační stížnosti i replice opakovaně poukazuje na to, že nebrojí proti postupu policejního orgánu v trestním řízení, v němž mu bylo coby zmocněnci poškozené umožněno nahlédnout do spisu. Stěžovatel se dožaduje soudní ochrany ve správním soudnictví, protože policejní orgán před samotným nahlížením prováděl lustraci stěžovatele v informačních systémech, aniž k tomu byl oprávněn. V zásadě totiž měla podle přesvědčení stěžovatele stačit policejnímu orgánu předložená plná moc k nahlížení do spisu a průkaz advokátního koncipienta, případně prověření v seznamu vedeném Českou advokátní komorou. Vyžadování dalších osobních údajů, včetně trvalého bydliště stěžovatele, jehož údaje v této souvislosti policejní orgán zjišťoval sám v informačních systémech, měl stěžovatel za nezákonné a zasahující do jeho práva na ochranu soukromí.

[12] To, zda byl policejní orgán oprávněn zjišťovat adresu bydliště stěžovatele a provádět uvedenou lustraci jdoucí nad rámec předložených dokladů, ovšem v tuto chvíli není podstatné. Podstatná je odpověď na otázku, zda je k posouzení postupu policejního orgánu oprávněn správní soud, či nikoli. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že odpověď na položenou otázku je kladná – a není to dáno naivní představou o všeobjímajícím dosahu správního soudnictví. Jistě platí, že správní soudy se nemohou zabývat vším, jak případně poukázal městský soud. Pravomoc správních soudů je vymezena zákonem a směřuje k poskytnutí ochrany veřejným subjektivním právům (§ 2 s. ř. s.) – a to na základě jednotlivých typů správních žalob, včetně žaloby na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu; srov. § 4 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 82 a násl. s. ř. s. Právě na tom, jestli policejní orgán postupoval jako správní orgán, příp. ozbrojený bezpečnostní sbor, který řídí žalovaný (§ 83 s. ř. s. ve spojení s § 5 zákona o policii), anebo orgán činný v trestním řízení, se celá věc argumentačně láme. Nutno přitom poznamenat následující: „Odmítnout je třeba jak návrhy, které vůbec nesměřují vůči správnímu orgánu, tak i návrhy směřující proti subjektům, které sice někdy jako správní orgán vystupují, ale v dané věci tak nevystupovaly“ (viz rozsudek NSS ze dne 3. 9. 2024, č. j. 9 As 247/2023-92, bod [5]).

[13] Policie – podle okolností věci a konkrétního řízení či postupu a prováděných úkonů – může vystupovat jako správní orgán nebo jako orgán činný v trestním řízení. V posléze uvedeném případě (tedy, jedná-li policie jako orgán činný v trestním řízení) přitom platí, že jednání či úkon policejního orgánu nemůže být nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s.; srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2005, č. j. 2 Aps 2/2004-69, č. 623/2005 Sb. NSS, nebo rozsudek ze dne 18. 2. 2010, č. j. 7 Aps 1/2010-53, v němž NSS ve shodě s krajským soudem uzavřel, „že tento soud jako soud správní neměl pravomoc přezkoumávat ‚úkony‘ orgánu činného trestním řízením (policejního orgánu). Jelikož krajský soud dospěl ke správnému závěru, že o věci nemůže meritorně rozhodovat a nedostatek podmínek řízení je neodstranitelný, byl oprávněn a zároveň i povinen žalobu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítnout, a to bez nutnosti další součinnosti s účastníky řízení.“

[14] V tomto případě s obdobnou argumentací odmítl žalobu městský soud. Nicméně stěžovatel poukazuje na to, že policista na služebně ve Volyni vystupoval jako správní orgán, resp. příslušník ozbrojeného bezpečnostního sboru podle zákona o policii, protože ho vyzýval a nutil k prokázání totožnosti, načež pak sám prováděl lustraci jeho osoby; skutečnost, že se tak dělo v souvislosti s tím, že se stěžovatel (jakožto zmocněnec poškozené) dostavil na služebnu za účelem nahlížení do trestního spisu na uvedeném dle stěžovatele nic nemění, neboť jde zjevně o zásah do jeho soukromí vymykající se z přípravného řízení trestního, obdobně jako tomu bylo v případě posuzovaném v rozsudku č. j. 8 As 224/2016-49. Ve zmíněném rozsudku NSS posuzoval rovněž odmítnutí zásahové žaloby proti policejnímu orgánu; ten poté, co ukončil výslech svědkyně a vyzval žalobce/stěžovatele – obhájce obviněného k opuštění místnosti, použil vůči obhájci hmaty a chvaty. Právě použití těchto donucovacích prostředků vůči obhájci, jakož i zajištění jeho osoby, zdejší soud považoval za policejní zásahy zjevně přesahující půdorys trestního procesu, pročez shledal částečně nezákonným odmítnutí podané žaloby s poukazem na dozorovou pravomoc státního zástupce. Uvedl přitom, že nelze tyto postupy policie podřadit pod nezákonnost přípravného řízení přezkoumatelnou toliko dozorem státního zástupce, neboť s přípravným řízením (vyšetřováním obviněného) neměly „*nic společného*“. Paušální odmítnutí žaloby, aniž bylo posouzeno, zda se jednání policejního orgánu ocitlo již „*mimo půdorys trestního procesu, v němž stěžovatel působil v roli obhájce*“, měl NSS za nezákonné.

[15] V případě nynějšího stěžovatele, který není obhájcem obviněného, nýbrž zmocněncem poškozené v trestním řízení, nejde o použití donucovacích prostředků a zajištění podle § 26 a § 53 zákona o policii poté, co byl ukončen prováděný úkon v trestní věci (výslech svědkyně). Naopak jde o situaci, kdy prováděný úkon v trestní věci – a sice nahlížení do spisu ještě nezačalo. Právě v souvislosti s nahlížením do trestního spisu došlo k lustraci stěžovatele, což byl důvod, pro který

pokračování

městský soud žalobu odmítl. Odmítl totiž štěpit vlastní úkon nahlížení od ověření totožnosti nahlízející osoby, které s tím souvisí. Tato souvislost jistě není bez významu. Na druhou stranu nemůže být bez dalšího určující pro zodpovězení otázky, zda napadené jednání bylo, či nebylo slovy výše uvedeného rozsudku NSS č. j. 8 As 224/2016-49 „*mimo půdorys trestního procesu*“.

[16] Přeneseně řečeno, všechno souvisí se vším, má nějaké vnitřní vazby a souvislosti, avšak podstatná je povaha napadeného zásahu, včetně možnosti obrany stěžovatele. Ten do trestního spisu nahlédl dne 30. 10. 2025, nemá proto důvod domáhat se přezkoumání odepření práva nahlédnout do spisu; srov. k tomu už zmíněný rozsudek NSS č. j. 2 Aps 2/2004-69, dle něhož policie v případě, že odepře nahlížení do vyšetřovacího spisu, postupuje jako orgán činný v trestním řízení a podléhá přezkumné pravomoci státního zástupce podle § 65 odst. 2 trestního řádu. Stejně tak se stěžovatel nedomáhá odstranění průtahů či věcných závad v přípravném řízení, v němž vykonává dozor státní zástupce; srov. § 157a, § 174 trestního řádu. Státní zástupce odpovídá za průběh a výsledek přípravného řízení z hlediska dodržování zákonnosti, úplnosti dokazování a ve fázi trestního stíhání rozhoduje o podání obžaloby nebo jiném meritorním skončení věci. Této jeho odpovědnosti odpovídá i soubor oprávnění, která státní zástupce uplatňuje vůči policejním orgánům – může jim dávat závazné pokyny k vyšetřování trestných činů, může vyžadovat spisy a další dokumenty o spáchaných trestných činech za účelem prověrky, zda policejní orgán včas zahajuje trestní stíhání a řádně v něm pokračuje, může vracet věci k doplnění, rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí apod.

[17] Z uvedeného je patrné, že ochrany před tím, co stěžovateli opravdu vadí, tj. nadbytečnou lustrací jeho osoby jako advokátního koncipienta předtím, než mu bylo umožněno nahlédnout do trestního spisu, se v rámci přípravného řízení trestního těžko domůže, a to právě proto, že v jádru vlastně o přípravné řízení nejde, stejně jako nejde ani o postup orgánů činných v trestním řízení (srov. *a contrario* rozsudek dne 12. 12. 2017, č. j. 8 As 224/2017-29, v němž NSS aproboval odmítnutí žaloby proti nezákonnému zásahu, který spočíval v použití hrozby předvedením v případě nedostavení se ke znaleckému zkoumání v rámci probíhajícího trestního řízení).

[18] V každém jednotlivém případě je potřeba postupovat přísně individuálně (*ad hoc*) a odlišovat, za jaké situace policejní orgán zasahoval – zde lustrace stěžovatele při jeho návštěvě na služebně evidentně předcházela nahlížení do spisu, které stěžovateli nebylo odepřeno, což je podstatné a ve výsledku dle přesvědčení Nejvyššího správního soudu vede k tomu, že policejní orgán jednal „*mimo půdorys trestního procesu*“; to jako určité referenční kritérium dovodila judikatura, kterou městský soud opomněl. Poukázal přitom na judikaturu jinou, která je však poplatná právním i skutkovým okolnostem, které byly významně odlišné než v případě stěžovatele; v podrobnostech viz rozsudek č. j. 10 As 11/2016-153, v němž se NSS zabýval přezkumem zásahu policie při vyklízení usedlosti Cibulka a dospěl k závěru, že policie zde působila jako orgán činný v trestním řízení s ohledem na předestřený sled událostí, a sice podání trestního oznámení, přítomnost dozorového státního zástupce na místě zásahu a faktické zahájení trestního řízení provedením neodkladných a neopakovatelných úkonů, zadržení žalobců, s nimiž bylo vedeno trestní řízení atd. (jde-li o usnesení sp. zn. II. ÚS 2166/14, toto se týkalo odmítnutí ústavní stížnosti kvůli nevyužití dozoru státního zastupitelství v případě, kdy bylo namítáno porušení základního práva projevovat své náboženství kvůli zásahu policie provádějící domovní prohlídku v prostorách muslimských modliteben v Praze během pravidelné modlitby věřících).

[19] Z hlediska kompetence požadovat osobní údaje nad rámec předložené plné moci a průkazu advokátního koncipienta se policejní orgán pohybuje v obecné úpravě podle zákona o policii, nikoli v trestním řádu. Nejde o osobu poškozenou, kterou stěžovatel v trestním řízení zastupoval, ale o zásah do práva stěžovatele na ochranu osobních údajů, potažmo soukromí, tím, v jakém rozsahu a jakým způsobem policejní orgán požadoval prokázání totožnosti stěžovatele; viz § 63

zákonu o policii, podle něhož je policista oprávněn vyzvat osobu k prokázání totožnosti na základě důvodu předpokládaného zákonem, přičemž tento důvod musí existovat již v době, kdy je učiněna výzva k prokázání totožnosti. Úkolem soudu v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem je pak posuzovat zákonnost jednání policistů právě z hlediska toho, jaký zákonný důvod byl uveden jako důvod pro výzvu k prokázání totožnosti (k tomu srov. rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2018, č. j. 1 As 145/2018-57).

[20] Žalovaným tvrzená fakticita v podobě nutnosti zadat údaje do systémů policie na uvedeném nic nemění. Důležitá je právní stránka věci a tou rozhodně není přístup do trestního spisu, jak naznačuje žalovaný; o ten zde vůbec nejde, neboť stěžovateli nahlédnutí do spisu odepřeno nebylo. To je třeba znovu zdůraznit, stejně jako to, že rozsah a způsob zjišťování osobních údajů musí být přiměřený účelu zjišťování totožnosti (§ 63 odst. 1 *in fine* zákona o policii). Proto je třeba posoudit přiměřenost policejní výzvy a prováděné lustrace ve světle individuálních okolností věci, včetně postavení stěžovatele jako člena advokátního stavu, tedy osoby zapsané v seznamu advokátů, resp. advokátních koncipientů vedeném Českou advokátní komorou.

5. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, neboť za dané situace nebylo odmítnutí žaloby v souladu se zákonem (nebyl dán neodstranitelný nedostatek pravomoci správního soudu, který by bránil věcnému projednání žaloby kvůli tomu, že žalovaný potažmo policejní orgán vystupoval jako orgán činný v trestním řízení). Proto zdejší soud usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první, část věty před středníkem s. ř. s.). V něm bude městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[22] V dalším řízení rozhodne městský soud též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. července 2026

L. S.

JUDr. Viktor Kučera v. r.
předseda senátu